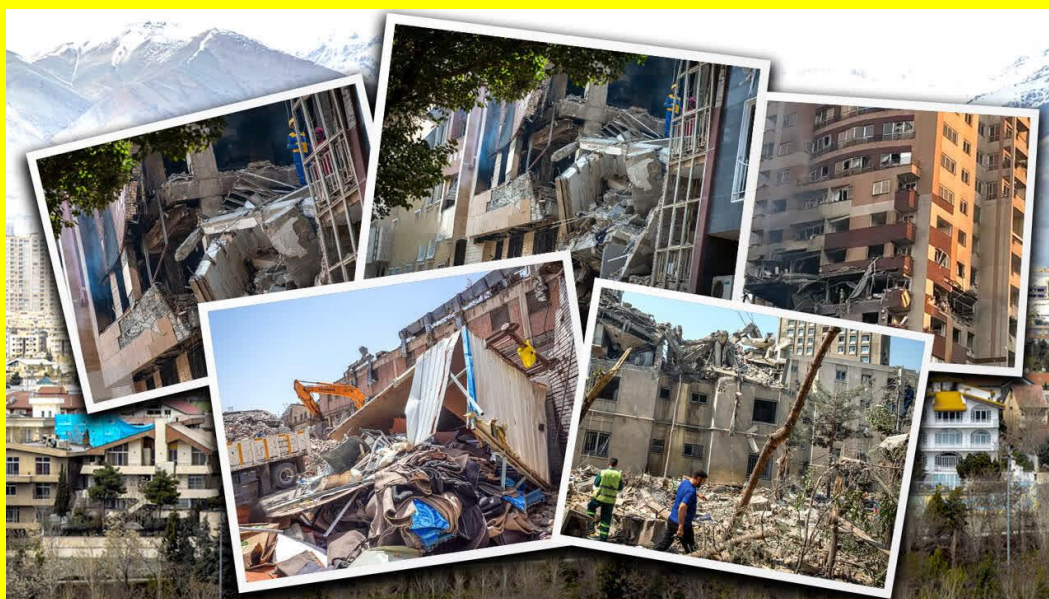

Iranian Independent Islamic Human Rights Commission
کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران
انجمن حقوق الإنسان الاسلامیه فی ایران

مواضع سازوکارهای گزارشگری تابعه شورای حقوق بشر ملل متحد در مورد تجاوز اسرائیل و
آمریکا به ایران

امور پژوهشی، آموزشی و ترویجی کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران

تابستان ۱۴۰۴

توضیحات مقدماتی کمیسیون:

رژیم صهیونیستی سالهاست از ارتکاب هر گونه جنایت و اقدام غیر انسانی دریغ نمی ورزد. در همین راستا در چند دهه حیات نامشروع خود بارها به کشورهای مختلف تجاوز نموده و حقوق ملت‌های گوناگون را نقض کرده است. در ادامه سوابق ننگین گذشته، اخیراً رژیم صهیونی به ایران تجاوز و اقدامات غیر انسانی متنوعی را مرتکب گردید. در روزهای پایانی تجاوز اخیر، دولت آمریکا نیز به رهبری ترامپ به متجاوزان پیوست و مستقیماً برخی از مراکز هسته ای ایران را بمباران کرد. در قبال این وقایع تلخ، ملت‌های مختلف در سراسر دنیا مراتب انزجار خود علیه متجاوزان و حمایت از ملت مظلوم و سربلند ایران را اعلام کردند. در کنار این واکنش‌های افکار عمومی جهانی، در سازمان‌های بین‌المللی تحرک چندانی برای مقابله با متجاوزان دیده نشد چنانچه مهم‌ترین نهاد مسئول حفظ صلح و امنیت بین‌المللی یعنی شورای امنیت سازمان ملل، هیچ اقدام در خور توجهی معمول نداشت و عملاً از سوی آمریکا و برخی از دیگر اعضای دائم شورای امنیت به گروگان گرفته شد. در میان نهادهای تابعه سازمان ملل تنها مواضع در خور توجه و تاحدودی قابل تقدیر را از سوی جمعی از گزارشگران تابعه شورای حقوق بشر ملل متحد شاهد بودیم که صراحتاً تجاوز به ایران را مورد شناسایی قرار داده و این تجاوز را محکوم و برخی از ابعاد ضد انسانی آنرا برجسته کردند.

موضعگیری گزارشگران و کارشناسان تابعه شورای حقوق بشر در سه زمان جداگانه بازتاب یافت:

اولین موضع را ۱۶ مورد از ماموریت‌های گزارشگری و کارشناسی تابعه شورا یک هفته بعد از تجاوز اسرائیل به ایران اتخاذ نمودند. دومین مورد توسط هیئت حقیقت‌یاب شورا در مورد ایران و گزارشگر ویژه ایران ۹ روز بعد از تجاوز به ایران منعکس شد. سومین موضعگیری پس از تجاوز آمریکا به ایران اتخاذ گردید. در این مورد گسترده‌ترین تعداد از گزارشگران و دارندگان ماموریت ویژه تابعه شورا (۲۶ ماموریت) بیانیه را امضا کردند.

از حیث محتوایی، در موضعگیری نخست، گزارشگران و کارشناسان تابعه شورا به صراحت حمله به ایران را محکوم کردند و تصریح نمودند که نقض قواعد بین‌المللی واضح است، هم‌چنین در این موضعگیری مصادیق متنوعی از نقض قواعد بین‌المللی از جمله موازین حقوق بشردوستانه و حقوق بشر مورد تأکید قرار گرفت. علاوه بر اینها حمله به مراکز هسته ای یا محیط زیست ایران نیز به شدت محکوم شد و نسبت به فروپاشی نظم حقوقی بین‌المللی، تثبیت الگوی اقدامات یکجانبه غیر قانونی توسط اسرائیل و پیوستگی این تجاوز با اقدامات غیر انسانی قبلی اسرائیل ابراز نگرانی شد و تأکید گردید که لازم است روند رسیدگی به جنایات اسرائیل در دیوان کیفری بین‌المللی با جدیت دنبال شود و همه دولتها موظفند از هر گونه همکاری با اسرائیل از جمله ارسال سلاح، خودداری و به تعهدات بین‌المللی خود پایبند باشند.

موضع گیری دوم که توسط دو سازوکار مربوط به ایران در شورای حقوق بشر انجام پذیرفت از حیث محتوایی نسبت به موضعگیری دیگر گزارشگران سازمان ملل ضعیف تر بود چرا که این دو سازوکار از حیث مأموریت، عمدتاً متمرکز بر برجسته سازی عیوب و اشکالات علیه جمهوری اسلامی بوده و با نیروهای اپوزیسیون و دولتهای مخالف ایران نیز تعامل مستمر دارند اما با همه اینها نمی توانستند از همکاران خود در حوزه گزارشگری تابعه شورای حقوق بشر عقب مانده و چشم خود را نسبت به این جنایت ببندند و هیچ نظری ندهند. در متن منتشره این دو سازوکار ضمن پذیرش اقدام نامشروع اسرائیل و آمریکا از هر دو طرف جنگ خواسته شده به موازین بین المللی پایبند باشند. در این متن مطالب پراکنده دیگری هم ذکر شده که بیشتر تلاش دارد مسائل جنبی مورد نظر نویسندگان به جز جنایات اسرائیل و آمریکا را برجسته سازی کند مانند اشاره به محاکمه برخی جاسوسان اسرائیل در ایران یا تقاضای جابجایی زندانیان در ایران از نزدیک محل های بمباران بی آنکه تاکید شود متجاوز جنایتکار حق ندارد مرتکب حمله به زندانیان و دیگر مکان های غیر نظامی مورد حمایت موازین حقوق بشردوستانه گردد.

در موضعگیری سوم که توسط گسترده ترین طیف از کارشناسان و گزارشگران تابعه شورای حقوق بشر ملل متحد بعد از حمله آمریکا به ایران انجام شده حمله آمریکا به ایران مورد محکومیت شدید قرار گرفته و ادعاهایی چون استناد به حمله پیشگیرانه یا پیش دستانه مشروع، مردود دانسته شده و تصریح گردیده که این قبیل اقدامات «منطق قدرت، حق است» را در سطح جهانی ترویج می دهد. در این موضعگیری حمله به تاسیسات هسته ای ایران شدیداً محکوم شده و تاکید گردیده که دیپلماسی قایق های توپدار که از سوی متجاوزان پیگیری میشود خطری برای جامعه جهانی است. در این بیانیه مشترک از همه کشورها خواسته شده که جنایات واقع شده را رد کرده و هیچ همکاری با ناقضان موازین بین المللی نداشته باشند.

شایان ذکر است بعد از برقراری آتش بس و پایان مخاصمه مسلحانه ۱۲ روزه، در حالی که شاید بسیاری مخاطبان انتظار داشتند که گزارشگران سازمان ملل خواهان پاسخگویی فوری متجاوزان به ایران و ترمیم جنایات ارتكابی آنها و اجرای عدالت باشند، در مورخ ۴ جولای ۲۰۲۵ برابر با ۱۳ تیرماه ۱۴۰۴ شمسی یعنی با گذشت چند روز پس از پایان جنگ، ۱۰ مورد از سازوکارهای گزارشگری تابعه شورای حقوق بشر سازمان ملل با هدایت گزارشگر ویژه ناظر ایران بیانیه جدیدی را در مورد ایران منتشر کردند که با عنوان «تقاضای گزارشگران از دولت ایران برای حمایت از [شهروندان خود] به جای سرکوب» در سامانه کمیسر عالی حقوق بشر ملل متحد بازتاب یافت. این موضعگیری خاص از سوی ۱۰ سازوکار تابعه شورای حقوق بشر که عمدتاً مأموریت گزارشگری در موضوعات مورد حمایت دول غربی را بر عهده دارند، احتمالاً با این هدف انجام شد که گزارشگران مزبور نزد دولت های غربی متهم به حمایت از ایران نشوند و مجاری متعدد بهره مندی از فرصت های بین المللی یا غیر آن به رویشان بسته

نشود! البته این ارزیابی بدان معنا نیست که دولت ایران نباید همواره حقوق شهروندان خود را رعایت و از آنها حمایت کند و هیچ صاحب منصبی در هیچ شرایطی نباید جرات نقض حقوق مردم را داشته باشد. با امید به اینکه مخاطبان ارجمند آگاهی های خود در خصوص واقعیات جامعه جهانی از جمله ظرفیت ها و عملکردهای سازوکارهای بین المللی را ارتقا دهند و انگیزه بیشتری پیدا کنند که برای دفاع از حقوق ملی خویش حساسیت روز افزونی مبذول داشته و همواره مراقب باشند که هیچ بازیگری جرات تعرض و تجاوز به ایران را پیدا نکند، ترجمه انگلیسی به فارسی بیانیه های فوق الذکر در ادامه تقدیم میشود.

امور پژوهشی، آموزشی و ترویجی کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران

شهریور ۱۴۰۴

♦متصدی روند برگردان انگلیسی به فارسی: امور پژوهشی کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران، شهریورماه ۱۴۰۴

♦ماخذ: سامانه اطلاع رسانی کمیسر عالی حقوق بشر ملل متحد (www.ohchr.org)

♦ شناسه متن : ۰۴/۲/۲۱۰

هر گونه نقل مطالب گزارش حاضر یا باز نشر جزئی یا کلی آن با ذکر ماخذ و رعایت استناد به امور پژوهشی کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران، مجاز است.

اول) خبر منتشره سازمان ملل در مورد بیانیه گزارشگران و کارشناسان تابعه شورای حقوق بشر پس از حمله اسرائیل به ایران

تاریخ انتشار: ۲۰ ژوئن ۲۰۲۵ / ۳۰ خرداد ۱۴۰۴ شمسی

تیتراژ خبر: کارشناسان سازمان ملل، حمله اسرائیل به ایران را محکوم کرده و خواستار پایان خصومت‌ها شدند

کارشناسان سازمان ملل متحد امروز حملات نظامی اخیر اسرائیل علیه ایران را که تأسیسات هسته‌ای، زیرساخت‌های انرژی و نظامی و همچنین ساختمان‌های مسکونی و رسانه‌ای را در مکان‌های مختلف هدف قرار داده است، به صراحت محکوم کردند. کارشناسان گفتند: «این حملات نقض آشکار اصول اساسی حقوق بین‌الملل، یک عمل تجاوز آشکار و نقض هنجارهای آمره - قواعد آمره حقوق بین‌الملل که هیچ گونه عدول از آنها مجاز نیست - است».

بند ۴ ماده ۲ منشور سازمان ملل متحد، تهدید یا استفاده از زور علیه تمامیت ارضی یا استقلال سیاسی هر کشوری، از جمله از طریق هر گونه ادعای دفاع پیشگیرانه در برابر ادعای اشاعه هسته‌ای یا تروریسم را ممنوع می‌کند. کارشناسان به گزارش‌هایی اشاره کردند که حملات اسرائیل به تأسیسات غنی‌سازی هسته‌ای و اورانیوم، تأسیسات دفاع هوایی و مراکز فرماندهی، منجر به قتل فراقضایی دانشمندان غیرنظامی ایرانی، فرماندهان نظامی و سایر مقامات دولتی شده است. اگرچه روزنامه‌نگاران، غیرنظامیانی هستند که تحت حمایت حقوق بین‌الملل قرار دارند، اما طبق گزارش‌ها، مرکز تلویزیونی دولتی ایران نیز هدف قرار گرفته و باعث مرگ سه نفر از کارکنان [این] رسانه شده است. این بمباران‌ها باعث خسارات شدید و تلفات غیرنظامی در مناطق مختلف پایتخت تهران شده است. گزارشگران همچنین به گزارش‌هایی مبنی بر اینکه واکنش مسلحانه ایران باعث خسارت به یک بیمارستان^۱ و ساختمان‌های مسکونی^۲، از جمله زیرساخت‌های نظامی و انرژی مورد هدف در اسرائیل شده است، اشاره کردند.

^۱ . احتمالاً منظور گزارشگران صادر کننده بیانیه، بیمارستان سوروکا است که رژیم اشغالگر اسرائیل مدعی شد توسط ایران هدف قرار گرفته است ولی بعد از این ادعا توسط رسانه‌های خود اسرائیل از جمله شبکه ۱۲ اسرائیل افشا شد که اولاً بیمارستان مزبور که مرکز درمانی خصوصی و نظامی بوده هدف قرار نگرفته بلکه به عنوان یک اثر جانبی هدف راهبردی دیگر برخی از شیشه‌های آن شکسته یا صدمه دیده است. ثانیاً از این بیمارستان به عنوان پوشش و سپری برای محافظت از قرارگاه بزرگ فرماندهی و اطلاعات ارتش رژیم صهیونیستی (IDF C4I) و کمپ اطلاعاتی این رژیم در پارک فناوریانه گاو-یام در مجاورت بیمارستان استفاده می‌شده است. (مترجم)

آنها گفتند: «حمله اسرائیل و پاسخ ایران - با موج‌های متوالی حملات علیه خاک یکدیگر - منجر به تلفات غیرنظامیان زیادی شده است که نگرانی‌های عمیق ما را در مورد این چرخه مخرب خشونت تأیید می‌کند».

کارشناسان به آمار اولیه تلفات حداقل ۲۲۴ کشته در ایران، که تقریباً ۹۰٪ آنها غیرنظامی گزارش شده‌اند، و ۲۴ کشته غیرنظامی در اسرائیل اشاره کردند. آنها بر تعهد همه طرف‌ها برای رعایت دقیق موازین بین‌المللی بشردوستانه، از جمله تعهدات مربوط به اجتناب از حملات عمدی، بی‌هدف یا نامتناسب به اهداف غیرنظامی، تأکید کردند.

آنها یادآوری کردند که حتی هنگام اقدام برای دفاع از خود، کشورها ملزم به رعایت اصول "تناسب"، "تفکیک" و "احتیاط" هستند. کارشناسان گفتند: «ما به ویژه از گزارش‌های مربوط به مرگ و میر و جراحات زنان و کودکان، که از آسیب‌پذیرترین افراد در مخاصمات مسلحانه هستند و به طور نامتناسبی متحمل چنین خشونتی می‌شوند، نگران هستیم». آنها همچنین با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی موافق بودند که اقدام نظامی علیه یا در نزدیکی تأسیسات هسته‌ای، خطرات غیرقابل قبولی را برای امنیت منطقه‌ای و بین‌المللی و همچنین تأثیرات فاجعه‌بار انسانی و زیست‌محیطی به همراه دارد. کارشناسان گفتند: «زمان‌بندی حملات - همزمان با تلاش‌های دیپلماتیک جاری در مسقط با هدف احیای برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) - نگرانی‌های جدی را در مورد تضعیف عمدی ابتکارات صلح ایجاد می‌کند».

«این امر اتهامات علیه اسرائیل مبنی بر ایجاد تهدید برای صلح و امنیت در منطقه و فراتر از آن را تشدید می‌کند».

کارشناسان هشدار دادند که حمله اسرائیل به ایران و خشونت‌های پس از آن، نشان‌دهنده تشدید خطرناک خطرات در منطقه‌ای است که از قبل با بحران‌های همپوشان و رقابت‌های ژئوپلیتیکی درگیر بوده است. آنها خاطرنشان کردند که عادی‌سازی استفاده از زور به عنوان ابزاری برای سیاست خارجی، نظم حقوقی بین‌المللی را که در حال حاضر تحت فشار قابل توجهی است، تهدید به فروپاشی می‌کند.

کارشناسان گفتند: «ما به شدت نگران هستیم که حملات اخیر بخشی از یک الگوی گسترده‌تر از اقدامات یکجانبه غیرقانونی اسرائیل باشد. این اقدامات در کنار اشغال، الحاق، آپارتاید و خشونت مداوم و تشدید شونده در کرانه باختری و همچنین خشونت نسل‌کشی علیه مردم غزه، از جمله از طریق استفاده نظام مند از گرسنگی و قتل عام، رخ

^۲ . برخی رسانه‌های اسرائیل اعلام کردند که یک موشک ایران شهرک نظامی به شدت حفاظت شده و محل اسکان خلبانان اسرائیلی عمل کننده علیه ایران را هدف قرار داده است. اگر منظور گزارشگران ملل متحد این مورد بوده بهتر بود جزئی تر بیان میشد تا یک مخاطب حقوقی بهتر می توانست ارزیابی کند که آیا در چارچوب موازین بین المللی می تواند هدف مشروع در مخاصمه مسحانه قرار گیرد یا خیر . هم چنین بهتر روشن میشد که آیا به طور کلی موردی مسکونی هدف مستقیم قرار گرفته یا به عنوان امر جنبی در حاشیه هدف قرار گرفتن یک هدف مشروع نظامی صدمه دیده اند.(مترجم)

می‌دهند. همه اینها به منزله جنایات بین‌المللی است که طبق اساسنامه رُم [دیوان کیفری بین‌المللی] مجازات می‌شوند و نقض شدید موازین بین‌المللی بشردوستانه و حقوق بشر است».

کارشناسان تأکید کردند که این بحران‌های چندگانه را نباید جداگانه بررسی کرد. آنها گفتند: «پیامدهای تشدید فعلی تنش‌ها بسیار فراتر از خاورمیانه است. این روندها به هسته نظام بین‌المللی که بر اساس احترام به برابری حاکمیت کشورها، حل و فصل مسالمت‌آمیز اختلافات و ممنوعیت اقدام نظامی یکجانبه بنا شده است، ضربه می‌زنند». کارشناسان سازمان ملل از جامعه بین‌المللی خواستند تا برای رعایت موازین بین‌المللی، جلوگیری از تشدید بیشتر تنش‌ها و توقف خصومت‌ها، اقدامات اصولی و هماهنگ انجام دهد. آنها بر لزوم احترام به روند دادرسی بین‌المللی جاری علیه اسرائیل به اتهام نسل‌کشی، جنایات جنگی و جنایات علیه بشریت تأکید کردند. این روند، تعهدی مطلق و غیرقابل فسخ را برای عدم به رسمیت شناختن، تجارت نکردن، ارائه کمک یا مساعدت به کشوری که متهم به جنایات فجیع است، تحمیل می‌کند. کارشناسان گفتند: «توقف عرضه سلاح به اسرائیل اولین گام برای بازگشت به صلح و ثبات در منطقه است».

آنها گفتند: «رهبران جهان باید بار دیگر به دیپلماسی و گفتگو برای حل مسالمت‌آمیز اختلافات طبق منشور سازمان ملل و موازین بین‌المللی متعهد شوند. عدم اقدام، کل منطقه و فراتر از آن را به ورطه نابودی خواهد کشاند».

[اسامی گزارشگران و کارشناسان] امضا کننده بیانیه فوق:

جورج کاتروگالوس، کارشناس مستقل در زمینه ارتقای نظم بین‌المللی دموکراتیک و عادلانه؛
مای ساتو، گزارشگر ویژه وضعیت حقوق بشر در جمهوری اسلامی ایران؛
کلودیا ماهلر، کارشناس مستقل در زمینه بهره‌مندی سالمندان از تمام حقوق بشر؛
موریس تیدبال-بینز، گزارشگر ویژه در زمینه اعدام‌های فراقضایی، شتابزده یا خودسرانه؛
بن سائول، گزارشگر ویژه در زمینه ارتقای و حمایت از حقوق بشر و آزادی‌های اساسی در مقابله با تروریسم؛
ایرینه خان، گزارشگر ویژه در زمینه ارتقای و حمایت از حق آزادی عقیده و بیان؛
سوریا دوا، گزارشگر ویژه در زمینه حق توسعه؛
مایکل فخری، گزارشگر ویژه در زمینه حق غذا؛
جینا رومرو، گزارشگر ویژه در زمینه حق آزادی تجمع مسالمت‌آمیز و تشکل؛
فرانچسکا آلبانیز، گزارشگر ویژه در زمینه وضعیت حقوق بشر در سرزمین‌های اشغالی فلسطین از سال ۱۹۶۷؛
نیکولاس لورات، گزارشگر ویژه در زمینه مسائل اقلیت‌ها؛
ریم السالم، گزارشگر ویژه خشونت علیه زنان و دختران، علل و پیامدهای آن؛

لورا نیرینکیدی (رئیس)، کلودیا فلورس (نایب رئیس)، دوروتی استرادا تانک، ایوانا کرسیتیچ و هاینالو، [اعضای] گروه کاری تبعیض علیه زنان و دختران؛
بالاکریشن راجاگوپال، گزارشگر ویژه مسکن مناسب به عنوان بخشی از حق برخورداری از استاندارد زندگی مناسب و حق عدم تبعیض در این زمینه؛
ژنیویو ساوینی (رئیس-گزارشگر)، کارلوس دوآرته، اوچه اولوکوا، شالمالی گوتال، داویت هاکویان، [اعضای] گروه کاری حقوق دهقانان و سایر افرادی که در مناطق روستایی کار می‌کنند؛
ریچارد بنت، گزارشگر ویژه وضعیت حقوق بشر در افغانستان

دوم) خبر منتشره سازمان ملل در مورد اعلام موضع هیئت حقیقت یاب و گزارشگر ویژه تعیین شده از سوی شورای حقوق بشر سازمان ملل در مورد ایران

تاریخ انتشار: ۲۳ ژوئن ۲۰۲۵ / ۲ تیر ۱۴۰۴ شمسی

تیتیر خبر: هیئت حقیقت یاب سازمان ملل و گزارشگر ویژه خواستار حفاظت از غیرنظامیان و احترام به حقوق بشر شدند، زیرا حملات اسرائیل باعث رنج گسترده شده است .

هیئت حقیقت یاب سازمان ملل در امور ایران و گزارشگر ویژه سازمان ملل در خصوص وضعیت ایران از همه طرف‌های درگیر در محاصره رو به افزایش بین اسرائیل و ایران خواستند که فوراً به قوانین بین‌المللی احترام بگذارند و از غیرنظامیان که تاکنون بیشترین تلفات را متحمل شده‌اند، محافظت کنند. این درگیری - که با موج حملات هوایی اسرائیل در ۱۳ ژوئن آغاز شد و در آخر هفته با حمله نیروهای آمریکایی به تأسیسات هسته‌ای ایران در فردو، نطنز و اصفهان تشدید شد - مردم ایران را دچار آسیب‌های روحی کرده است. صدها غیرنظامی، از جمله زنان و کودکان، در حملات هوایی اسرائیل کشته شده‌اند و میلیون‌ها نفر از ترس حملات بیشتر از شهرهای بزرگ گریخته‌اند. با توجه به اینکه غیرنظامیان شب‌های بی‌خوابی را با به صدا در آمدن آژیر حمله هوایی تحمل می‌کنند و کودکانی که نمی‌توانند به مدرسه بروند، کل جوامع [دو طرف محاصره] با فشار روانی روبرو هستند و بسیاری مجبور به ترک خانه‌های خود و پناه بردن به جاهای دیگر شده‌اند.

دولت اسرائیل می‌گوید که اهداف نظامی را هدف قرار می‌دهد. با این حال، هیئت حقیقت‌یاب و گزارشگر ویژه گفتند که برخی حملات - از جمله هدف قرار دادن دفتر مرکزی سازمان صدا و سیما دولتی ایران (IRIB) که طبق گزارش‌ها منجر به کشته شدن سه نفر شد، و قتل هدفمند دانشمندان - به نظر می‌رسد که با نقض "اصل تفکیک" [بین نظامیان و غیر نظامیان] تحت موازین بین‌المللی بشردوستانه انجام شده است. تا ۲۱ ژوئن، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ایران گزارش داد که حداقل ۴۰۰ نفر کشته شده‌اند، از جمله حداقل ۵۴ زن و کودک، و بیش از ۳۰۵۶ نفر زخمی شده‌اند و بیمارستان‌ها و مناطق مسکونی از جمله مکان‌های مورد اصابت قرار گرفته هستند. سازمان‌های حقوق بشری آمار بالاتری را گزارش کرده‌اند، با حداقل ۸۶۵ کشته و ۳۳۹۶ زخمی. در اسرائیل، مقامات می‌گویند که در همین مدت حداقل ۲۴ نفر در اثر حملات متقابل ایران کشته شده‌اند که حداقل ۱۲۱۷ نفر را نیز زخمی کرده است.

در میان کشته‌شدگان در تهران، ده‌ها نفر از ساکنان یک مجتمع آپارتمانی و سه نفر از کارکنان بشردوستانه هلال احمر ایران بودند، در حالی که مکان‌های آسیب‌دیده شامل یک کلینیک برای کودکان مبتلا به اوتیسم و یک بیمارستان در کرمانشاه بودند. سایر حملات گزارش شده منجر به تلفات بالای غیرنظامیان و تخریب قابل توجه زیرساخت‌های غیرنظامی شده است. این موضوع، و عدم هشدار قبلی مؤثر توسط اسرائیل که ممکن است بر توانایی مردم برای رسیدن به مکان امن تأثیر بگذارد، نگرانی‌های جدی را در رابطه با اصول "تناسب"، "تفکیک" و "احتیاط" تحت موازین بین‌المللی بشردوستانه ایجاد می‌کند. حملات هوایی و دستورات تخلیه توسط اسرائیل باعث آوارگی داخلی در مقیاس بزرگ شده و میلیون‌ها نفر از ساکنان تهران را مجبور به فرار کرده است. در مراکز شهری پرجمعیت، نبود سیستم‌های هشدار مؤثر و دسترسی محدود به پناهگاه‌های مناسب، آسیب‌پذیری غیرنظامیان را در برابر حملات افزایش داده است. محدودیت‌های توزیع سوخت و عدم اقدامات مؤثر برای تسهیل تخلیه، وحشت و ترس را افزایش داده و نگرانی‌هایی را در مورد تأثیر آن بر حق دسترسی به پناهگاه، خدمات ضروری و مراقبت‌های بهداشتی ایجاد کرده است.

بنا به گزارش‌ها، مراکز درمانی با کمبود شدید تجهیزات ضروری مواجه هستند که این امر، توانایی درمان مجروحان و حمایت از حق سلامت را بیش از پیش به خطر می‌اندازد. در ادامه این چالش‌ها، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات ایران در ۱۸ ژوئن محدودیت‌های موقتی بر دسترسی به اینترنت و برنامه‌های پیام‌رسان در سراسر کشور اعمال کرد. این امر وضعیت خطرناکی را ایجاد کرده است که در آن به غیرنظامیان گفته می‌شود محل را ترک

^۳. اشاره به آمار منقول از سازمان‌های مزبور در خور تامل است چرا که سازمان‌های بیرون از کشور هیچ دسترسی به داده‌های داخل ایران ندارند و طبیعتاً آمارهای آنان نیز براهتی قابل استناد نیست. شاید این اشاره از این باب باشد که راه را باز کنند که هر زمان مایلند آمارهای رسمی مراجع کشوری در ایران را زیر سؤال ببرند آمار دیگری را با استناد به منابع حقوق بشری مطرح و برجسته سازند. (مترجم)

کنند، در حالی که همزمان از ابزارهای ارتباطی دیجیتال که می‌تواند به آنها در هماهنگی ایمنی، اشتراک‌گذاری اطلاعات یا ارتباط با اعضای خانواده کمک کند، محروم هستند. قطعی اینترنت همچنین مانع از آن شده است که جهان خارج از وسعت کامل اوضاع در داخل ایران مطلع شود.

هیئت حقیقت‌یاب و گزارشگر ویژه بارها نگرانی خود را در مورد استفاده از جرایم امنیت ملی که به طور گسترده تعریف شده‌اند، ابراز کرده‌اند، که برخی از آنها مجازات اعدام دارند. در واقع، کارشناسان سازمان ملل متحد گزارش‌های نگران‌کننده‌ای از دستگیری‌های خودسرانه فعالان، روزنامه‌نگاران، کاربران رسانه‌های اجتماعی و اتباع افغان به اتهام جاسوسی برای اسرائیل دریافت کرده‌اند. اعدام گزارش شده حداقل دو نفر به اتهام جاسوسی، همراه با اعلام تسریع در روند محاکمه، نگرانی بیشتری را در مورد روند دادرسی و استانداردهای محاکمه عادلانه ایجاد می‌کند. کارشناسان سازمان ملل متحد نگران وضعیت بازداشت‌شدگانی هستند که هنوز در زندان‌های نزدیک محل‌های بمباران‌ها نگهداری می‌شوند و در نتیجه آنها را در معرض خطر بیشتر حملات هوایی بالقوه قرار می‌دهند. این کارشناسان از مقامات ایرانی می‌خواهند که زندانیان را از مکان‌هایی که در معرض خطر حملات هوایی هستند، جابجا کنند. این کارشناسان همچنین از همه طرف‌ها می‌خواهند که به موازین بین‌المللی و حفاظت از غیرنظامیان احترام بگذارند. تشدید خصومت‌ها خطرات جدی را برای جمعیت غیرنظامی در سراسر منطقه ایجاد می‌کند، و خانواده‌ها و جوامع عادی بیشترین آسیب را از درگیری می‌بینند که ایمنی، معیشت و زندگی روزمره آنها را تهدید می‌کند.

اسامی اعضای هیئت حقیقت‌یاب و گزارشگر ویژه تعیین شده از سوی شورای حقوق بشر در مورد ایران:

سارا حسین، تبعه بنگلادش

شاهین سردار علی، تبعه پاکستان

ویویانا کرسیتیچویچ، تبعه آرژانتین

شایان ذکر است در ماه جولای ۲۰۲۵ «مکس دو پلیس» از آفریقای جنوبی جایگزین «شاهین سردار علی» شد. نامبرده استعفا داد.

مای ساتو، تبعه ژاپن و گزارشگر ویژه مربوط به حقوق بشر در ایران]

سوم) خبر منتشره سازمان ملل در مورد موضعگیری نوبت دوم جمعی از گزارشگران و کارشناسان تابعه شورای حقوق بشر پس از اضافه شدن آمریکا به اسرائیل در تجاوز به ایران

تاریخ انتشار: ۲۶ ژوئن ۲۰۲۵ / ۵ تیر ۱۴۰۴ شمسی

تیتر خبر: کارشناسان سازمان ملل حمله ایالات متحده به ایران را محکوم کرده و خواستار پایان دائمی خصومت‌ها شدند

کارشناسان سازمان ملل متحد امروز حمله نظامی اخیر ایالات متحده به سه تأسیسات هسته‌ای در ایران را به صراحت محکوم کردند. این کارشناسان گفتند: «این حملات، اساسی‌ترین موازین نظم جهانی از سال ۱۹۴۵ - ممنوعیت استفاده تهاجمی از نیروی نظامی و وظایف احترام به حاکمیت و عدم مداخله قهری در کشور دیگر - را نقض می‌کند. رهبران سیاسی و نظامی مسئول ایالات متحده نیز ممکن است در قبال جنایت بین‌المللی تجاوز مسئول باشند».

گزارشگران گفتند: «این حملات همچنین حقوق بشر، از جمله حق حیات، امنیت شخصی، سلامت، محیط زیست پاک و حق تعیین سرنوشت مردم ایران را به طور جدی تهدید کرده است».

ایالات متحده ۷۵ بمب از طریق هوا و دریا به تأسیسات فوردو، نطنز و اصفهان شلیک کرد و خسارات گسترده‌ای به بار آورد. ایران نیز به یک پایگاه آمریکایی در قطر حمله کرد که هیچ آسیب یا خسارتی به بار نیاورد.^۴ اکنون به نظر می‌رسد آتش‌بس شکننده‌ای برقرار شده است. ماده ۲(۴) منشور سازمان ملل متحد، تهدید یا استفاده از زور علیه هر کشوری را ممنوع می‌کند، مگر در دفاع از خود یا در صورت تأیید شورای امنیت. دفاع مشروع فقط در پاسخ به حمله مسلحانه واقعی یا قریب‌الوقوع توسط کشور دیگر امکان‌پذیر است.

«ایران با سلاح هسته‌ای به ایالات متحده یا اسرائیل حمله نکرده است. هیچ مدرکی وجود ندارد که نشان دهد ایران قصد حمله قریب‌الوقوع به ایالات متحده یا اسرائیل با سلاح هسته‌ای را دارد». دفاع از خود «پیشگیرانه»^۵ یا «پیش‌دستانه»^۶ در برابر تهدیدهای احتمالی آینده، مانند گسترش سلاح‌های هسته‌ای یا تروریسم، از زمان تصویب

^۴ . ظاهراً صادر کنندگان بیانیه همان تفسیر اعلام شده از سوی طرف آمریکایی را پذیرفته اند که به دروغ ادعا کرده بود حمله ایران به پایگاه آمریکا در قطر هیچ خسارتی نداشته است در حالی که بعداً منابع بیطرف مشخص کردند که خسارت جدی به بعضی اهداف نظامی وارد شده است. (مترجم)

^۵Preventive

^۶Anticipatory

منشور سازمان ملل متحد در ۸۰ سال پیش، توسط موازین بین‌المللی مجاز نبوده است». پذیرش دفاع از خود پیشگیرانه، دوران فاجعه‌باری از «قدرت، حق است» را آغاز می‌کند، که در آن کشورهای قدرتمند می‌توانند برای پیشبرد منافع امنیتی یا سیاست خارجی خود، دیگران را بمباران کنند. آنها گفتند: این امر به سوءظن‌های مخرب، «مسابقه تسلیحاتی» و اتحادهای «توازن قدرت» بی‌ثبات‌کننده دامن می‌زند - دقیقاً همان چیزی که نظم پس از ۱۹۴۵، برخاسته از خاکستر جنگ جهانی، قصد جلوگیری از آن را داشت. این امر منطقه خاورمیانه را بیشتر بی‌ثبات می‌کند و خطر حقوق بشر را در همه جا افزایش می‌دهد.

کارشناسان، دیدگاه آژانس بین‌المللی انرژی اتمی (IAEA) را مبنی بر اینکه تأسیسات هسته‌ای هرگز نباید مورد حمله قرار گیرند، تأیید کردند، زیرا انجام این کار می‌تواند باعث انتشار مواد رادیواکتیو با تأثیرات مخرب بر محیط زیست و حقوق بشر، از جمله حق حیات، امنیت شخصی، سلامت، محافظت در برابر آوارگی خودسرانه و حقوق آسیب‌پذیرترین و به حاشیه رانده‌شده‌ترین جوامع، شود. حقوق بین‌الملل بشردوستانه عموماً حمله به تأسیسات هسته‌ای را ممنوع می‌کند.

آنها گفتند: «ما از همه طرف‌ها می‌خواهیم که از استفاده بیشتر از زور خودداری کنند و به حل و فصل مسالمت‌آمیز اختلافات بین‌المللی مطابق با منشور سازمان ملل متحد، از جمله از طریق چارچوب پیمان منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و با احترام به حقوق بشر همه مردم، متعهد شوند».

کارشناسان خاطرنشان کردند: «زمان‌بندی این حملات، تلاش‌های دیپلماتیک مسالمت‌آمیز برای احیای برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) و همچنین صلح و امنیت در منطقه و فراتر از آن را تضعیف کرد». آنها گفتند: «در جهانی که بحران اقتصادی عمیقی را تجربه می‌کند و به عنوان اعضای یک جامعه بین‌المللی که به صلح متعهد است، معتقدیم که منابع مالی بسیج شده برای تجاوز نظامی باید برای تقویت صلح‌سازی و توسعه مورد استفاده قرار گیرد». کارشناسان هشدار دادند: «این حملات ایالات متحده، عضو دائم شورای امنیت که مسئول حفظ صلح و امنیت بین‌المللی است، تجاوز خشونت‌آمیز و «دیپلماسی قایق‌های توپدار» را به عنوان ابزاری برای کشورداری، عادی‌سازی می‌کند و حاکمیت حقوق بین‌الملل را به شدت تضعیف می‌کند. در زمان بحران چندجانبه‌گرایی، همه کشورها باید با چنین بی‌قانونی مخالفت کنند و به ایالات متحده و اسرائیل فشار بیاورند تا به موازین جهانشمول بشریت احترام بگذارند».

[اسامی گزارشگران و] کارشناسان [امضا کننده بیانیه فوق]:

بن سائول، گزارشگر ویژه در زمینه ارتقاء و حمایت از حقوق بشر و آزادی‌های اساسی در عین مقابله با تروریسم؛
موریس تیدبال-بینز، گزارشگر ویژه در زمینه اعدام‌های فراقضایی، شتابزده یا خودسرانه؛
مای ساتو، گزارشگر ویژه در مورد وضعیت حقوق بشر در جمهوری اسلامی ایران؛

سیویان مولالی، گزارشگر ویژه در زمینه قاچاق انسان، به ویژه زنان و کودکان؛
تومویا اوبوکاتا، گزارشگر ویژه در مورد اشکال معاصر برده‌داری؛
لورا نیرینکیندی (رئیس)، کلودیا فلورس (معاون رئیس)، دوروتی استرادا تانک، ایوانا کرسیتیچ و هاینالو،
[اعضای] گروه کاری در مورد تبعیض علیه زنان و دختران؛
جورج کاتروگالوس، کارشناس مستقل در زمینه ارتقاء نظم بین‌المللی دموکراتیک و عادلانه؛
مارکوس آ. اورلانا، گزارشگر ویژه در مورد پیامدهای مدیریت و دفع صحیح مواد خطرناک و زباله‌ها بر حقوق
بشر؛

عطیه واریس، کارشناس مستقل در زمینه بدهی خارجی، سایر تعهدات مالی بین‌المللی و حقوق بشر؛
جینا رومرو، گزارشگر ویژه حقوق آزادی تجمعات مسالمت‌آمیز و انجمن‌ها؛
ایرینه خان، گزارشگر ویژه ترویج و حمایت از حق آزادی عقیده و بیان؛
فریده شهید، گزارشگر ویژه حق آموزش؛
پائولا گاویریا بتانکور، گزارشگر ویژه حقوق بشر آوارگان داخلی؛
فرانچسکا آلبانیز، گزارشگر ویژه وضعیت حقوق بشر در سرزمین‌های اشغالی فلسطین از سال ۱۹۶۷؛
گابریلا سیترونی، (رئیس-گزارشگر)، گراژینا بارانوسکا (معاون رئیس)، آو بالده، آنا لورنا دلگادیلو پرز، محمد
العبدی، [اعضای] گروه کاری ناپدید شدن‌های اجباری یا غیرارادی؛
مارگارت ساترثویت، گزارشگر ویژه استقلال قضات و وکلا؛
ریچارد بنت، گزارشگر ویژه افغانستان؛
بینا دی کوستا (رئیس)، گروه کاری کارشناسان در مورد افراد آفریقایی تبار؛
اشوینی، ک.پ.، گزارشگر ویژه در مورد اشکال معاصر نژادپرستی، تبعیض نژادی، بیگانه‌هراسی و عدم تحمل
مرتبط؛

الیزابت سالمون، گزارشگر ویژه در مورد وضعیت حقوق بشر در جمهوری دموکراتیک خلق کره؛
ریم السالم، گزارشگر ویژه در مورد خشونت علیه زنان و دختران، علل و پیامدهای آن؛
آلنا دوهان، گزارشگر ویژه در مورد تأثیر منفی اقدامات قهری یکجانبه بر بهره‌مندی از حقوق بشر؛
نیکولاس لورات، گزارشگر ویژه در مورد مسائل اقلیت‌ها؛
سیسیلیا ام. بایلیه، کارشناس مستقل در مورد حقوق بشر و همبستگی بین‌المللی؛
سوریا دوا، گزارشگر ویژه در مورد حق توسعه؛
هبا هاگراس، گزارشگر ویژه در مورد حقوق افراد دارای معلولیت.